

cy, H

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06 - 4676

Chișinău

29 iulie 2019

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, se prezintă Avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (inițiativa legislativă nr.36 din 10 iunie 2019), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.370/2019.

Avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.336/2019, se retrage din Parlament.

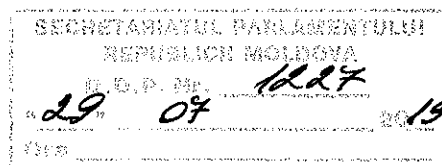
Anexe:

1. Hotărârea Guvernului privind aprobarea Avizului (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Avizul la proiectul de lege.(în limba română – 5 file)
3. Hotărârea Guvernului nr.369/2019 cu privire la retragerea din Parlament a unui aviz și abrogarea unei hotărâri de Guvern (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă)

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman CAZAN

Ex. T.Știrbu
Tel.250-135

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.370

din 26 iulie 2019

Chișinău

Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

Gvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

Prim-ministru

MAIA SANDU

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Olesea Stamate

Ministrul finanțelor

Natalia Gavrilița

Ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nicolae Popescu

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului nr.370/2019

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către grup de deputați în Parlament (nr. 36 din 10 iunie 2019), și relevă următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în corespundere cu art.73 din Constituție și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996.

Cu referire la conținutul proiectului de lege avizat, se expun următoarele raționamente:

La art. I, în partea ce se referă la modificarea Codului electoral nr. 1381/1997:

Potrivit art. 2 din Constituție, o democrație veritabilă poate fi constituită numai de către popor, prin exercitarea suveranității naționale în mod direct ori prin intermediul reprezentanților săi, aleși în cadrul unui scrutin democratic (*a se vedea Hotărîrea Curții Constituționale nr.15 din 27 mai 2014, §46*).

În corespundere cu art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, Parlamentul, prin lege organică, urmează să reglementeze sistemul electoral.

Constituantul a lăsat în seama legiuitorului ordinar libertatea de a stabili regulile de organizare și de desfășurare a procesului electoral, modalitățile concrete de exercitare a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, cu respectarea condițiilor impuse de Constituție.

Prin Hotărîrea nr.15 din 27 mai 1998, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Parlamentul este unicul organ în măsură să adopte orice tip de scrutin sau modalitate de atribuire a mandatelor de deputat. Astfel, rămîne la discreția organului legislativ să decidă care sistem electoral să fie aplicat: majoritar, proporțional sau mixt [...]. Opțiunea pentru o variantă sau alta și consfințirea ei în legea electorală depinde de situația social-politică din țară, de nivelul de dezvoltare a sistemului politic din societate. [...] Aceasta este o chestiune de oportunitate politică.”

La rîndul său, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mod constant că statele contractante beneficiază *de o largă marjă de apreciere* atunci cînd trebuie să stabilească modul de scrutin prin intermediul căruia va fi asigurată libera exprimare a poporului cu privire la alegerea corpului legislativ. În această privință, art. 3 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale se limitează la prescrierea alegerilor „libere”, care să se desfășoare „la intervale rezonabile”, „cu vot secret” și „în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului” (*cauza Yumak și Sadak c. Turciei [MC], Hotărîrea din 8 iulie 2008, §110; cauza Sitaropoulos și Giakoumopoulos c. Greciei [MC], Hotărîrea din 15 martie 2012, § 65*).

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că regulile în acest domeniu variază în funcție de factorii istorici și politici specifici fiecărui stat. În scopul aplicării art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice lege electorală întotdeauna trebuie apreciată în contextul evoluției politice a țării, astfel încât elementele inacceptabile în cadrul unui sistem să poată fi justificate în cadrul altui sistem, cel puțin atâta timp cât sistemul adoptat îndeplinește condițiile care asigură „libera exprimare a opiniei poporului privind alegerea organului legislativ” (*cauza Yumak și Sadak c. Turciei [MC], Hotărîrea din 8 iulie 2008, §111*).

În jurisprudența sa Curtea Constituțională a subliniat că, deși Parlamentul are dreptul constituțional de a reglementa prin lege organică sistemul electoral, acesta nu poate excede spiritului și literei Constituției (a se vedea *Hotărîrea Curții Constituționale nr.15 din 27 mai 2014, §52*).

În virtutea competenței exclusive a legislativului de a reglementa sistemul electoral, exercitate în corespundere cu art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, *Parlamentul este în măsură să decidă în privința adoptării sau modificării sistemului electoral, precum și asupra opțiunii de organizare a alegerilor în condițiile normelor constituționale și ținînd cont de standardele democratice.*

Principalele standarde internaționale, care constituie temelia alegerilor din întreaga lume, sînt cele prevăzute de Declarația universală a drepturilor omului (1948) și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966). Pe fundamentul acestor două instrumente pot fi deduse libertățile fundamentale și principiile de bază relevante pentru desfășurarea alegerilor. Alegerile trebuie să fie organizate într-un mediu care garantează *libertatea de exprimare, asociere, întrunire și circulație, lipsa discriminării și căi de atac efective.* În plus, alegerile autentice trebuie să fie *universale* și să garanteze *dreptul egal al oamenilor de a vota și de a candida.*

În conformitate cu pct. 1 și pct. 2 din proiect, autorii propun modificarea art. 1 și art. 8 din Codul electoral, pentru a acorda cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare posibilitatea de a vota în două zile consecutive, sîmbătă și duminică, prin derogare de la regula desfășurării alegerilor într-o singură zi.

Această propunere pare a fi una justificată în contextul în care cetățenii din afara țării, spre deosebire de cei din țară, trebuie să parcurgă o distanță lungă pînă la secțiile de votare, iar oferirea acestora a două zile pentru votare ar fi de natură să stimuleze o participare mai largă a diasporei la procesul electoral.

Totodată, reținem că instituirea perioadei de desfășurare a alegerilor în două zile pentru secțiile de votare din străinătate ar putea genera creșterea cheltuielilor aferente organizării votării, care urmează a fi identificate (ex: salarizarea membrilor și funcționarilor din cadrul organelor electorale, prelungirea perioadei de degrevare sau convocare, achitarea recompensei persoanelor nedegrevate pentru o zi suplimentară de activitate în condițiile art. 32 alin. (4) din Codul electoral), procurarea bunurilor și serviciilor, transportare etc.

În vederea implementării în străinătate a votului pe parcursul a două zile Parlamentul urmează să revizuiască procedura generală de realizare a votării pe parcursul unei singure zile, precum și să reglementeze suplimentar un număr mare de situații generate de întreruperea votării pînă a doua zi, care urmează a fi reglementate ulterior și de către Comisia Electorală Centrală. De exemplu, ar fi necesar de identificat aspectele ce țin de organizarea procesului de vot nemijlocit: procedura de finalizare a primei zile și începerea celei de-a doua zile, inclusiv închiderea secției de votare pînă la reluarea activității a doua zi, securitatea documentelor electorale pe parcursul a două zile, accesul observatorilor la controlul asupra urnelor de vot, determinarea numărului persoanelor care au votat pînă la continuarea votului a doua zi, asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare, ajustarea termenelor de prezentare a rapoartelor financiare, reexaminarea normei privind interdicția efectuării agitației electorale în ziua alegerilor și cea precedentă alegerilor.

În acest context, relevant este faptul că, examinînd un proiect anterior de modificare a Codului electoral al Republicii Moldova, prin care se propunea de asemenea ca în secțiile de votare de peste hotare votarea să poată avea loc două zile la rînd, Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR au recomandat ca, în cazul adoptării unor asemenea modificări, Comisia Electorală Centrală să adopte regulamente detaliate, care să asigure securitatea și integritatea procesului de votare din străinătate. (A se vedea, în acest sens, pct. 29 din Avizul Comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR din 7 iunie 2010 (CDL-AD (2010) 014).

În contextul propunerilor din pct. 10, care stipulează modificarea art. 41 alin. (2) lit. e) și alin. (3) lit. c) din Codul electoral, în sensul excluderii interdicției pentru persoanele fizice, cetățeni ai Republicii Moldova, privind finanțarea ori susținerea materială a activității partidelor politice, a campaniilor electorale/concurenților electorală, specificăm necesitatea modificării și alin. (1) al aceluiași articol, care stabilește modalitatea privind finanțarea activității partidelor politice, grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale doar din resurse financiare provenite din activitatea de muncă, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație, desfășurată pe teritoriul Republicii Moldova.

În aceeași ordine de idei, cu referire la rolul statului în reglementarea subiecților care au dreptul de a finanța partidele politice, atragem atenția asupra prevederilor art.7 din Recomandarea Rec (2003)4 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru statele membre cu privire la regulile generale contra corupției în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (adoptată la 8 aprilie 2003). Potrivit acestuia, statele trebuie să limiteze, să interzică sau să reglementeze în alt mod donațiile din partea „**finanțatorilor străini/externi**”, adică nu a propriilor cetățeni domiciliați peste hotare.

Și pct.10 din Ghidul și Raportul Comisiei de la Veneția privind finanțarea partidelor politice, adoptat la cea de-a 46-a sesiune plenară a Comisiei de la Veneția din 9-10 martie 2001, stabilește că interdicțiile referitoare la finanțarea din exterior **nu se referă la cetățenii statului care domiciliază în străinătate**. De altfel, și în Opinia Comisiei de la Veneția pe marginea proiectului de lege

care se referea la finanțarea partidelor politice din Republica Moldova (devenit, în cele din urmă, Legea nr.36/2015), adoptată la cea de-a 94-a sesiune plenară a Comisiei de la Veneția din 8-9 martie 2013, a fost remarcată problema finanțării partidelor politice de către cetățenii Republicii Moldova din străinătate (pct.45 teza a doua, [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2013\)002-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2013)002-e)).

Totodată, observatorii OSCE/BIDDO, în timpul alegerilor locale din Republica Moldova din anul 2015, au precizat că *„cetățenii nu pot dona veniturile obținute în afara țării, ceea ce poate constitui o restricție disproporționată privind participarea politică”*, recomandând revizuirea interdicției privind donațiile din afara țării (A se vedea Raportul final al misiunii limitate de observare a alegerilor a OSCE/BIDDO – „Alegerile locale din Republica Moldova, 14 și 28 iunie 2015”, citat în Studiul „Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova”, elaborat de Asociația Obștească „Promo-LEX” în 2015, p. 20; https://promolex.md/upload/publications/ro/doc_1459254428.pdf).

Și în Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE din 11 decembrie 2017 cu privire la cadrul juridic privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale din Republica Moldova, s-a remarcat că interzicerea totală a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale de către cetățenii moldoveni aflați peste hotare limitează atât drepturile acestora, cât și ale partidelor politice, inclusiv dreptul la asociere. Comisia de la Veneția a subliniat că *„ținând cont de aspirațiile europene ale Republicii Moldova, trebuie să remarcăm că aceste dispoziții par foarte problematice în ceea ce privește principiile UE privind libertatea circulației. În plus, rapoartele Misiunii OSCE au remarcat faptul că interzicerea donațiilor din afara țării poate constitui „o restricție disproporționată în ceea ce privește participarea politică”*. În document se mai menționează că, deși o parte semnificativă a cetățenilor moldoveni care lucrează în străinătate sînt eligibili să voteze, aceștia nu pot folosi resursele financiare cîștigate legal în străinătate pentru a susține politica partidelor sau a campaniilor electorale desfășurate în țară.

La pct. 20 din proiect, în vederea garantării dreptului constituțional la vot al cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, autorii proiectului propun ca aceștia să poată vota atât cu buletinul de identitate valabil, cât și în baza pașaportului cu termen de valabilitate expirat. În contextul acestor modificări, se conturează necesitatea ajustării pct.12 din Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, aprobată prin Legea nr.101/2008, în conținutul căruia nu se face referință la utilizarea pașaportului pentru intrare-ieșire din țară cu termen de valabilitate expirat. Urmează a fi examinată oportunitatea ca permisivitatea votării cu pașapoarte al căror termen de valabilitate a expirat să se regăsească în legislația privind actele de identitate (de exemplu, să se prevadă că pașapoartele ale căror termen de valabilitate a expirat pot fi folosite, ca excepție, de către cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării pentru exercitarea dreptului de vot).

Cu privire la soluția legislativă prin care se propune efectuarea alegerilor Parlamentului în baza sistemului electoral proporțional, prin abrogarea regulilor de efectuare a alegerilor respective în baza sistemului de vot mixt (proporțional și majoritar), recomandăm completarea legii, cu dispoziții tranzitorii, care să stabilească că sistemul electoral proporțional se va aplica la următoarele alegeri parlamentare (inclusiv anticipate), precum și faptul că în cazul vacanței mandatelor pe circumscripțiile uninominale se mențin reglementările Codului electoral, care se propun a fi abrogate sau modificate.

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №370

от 26 июля 2019 г.

Кишинэу

Об утверждении Заключения по проекту закона о внесении изменений в некоторые нормативные акты

Правительство ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Утвердить и представить Парламенту Заключение по проекту закона о внесении некоторых изменений в нормативные акты.

Премьер-министр

МАЙЯ САНДУ

Контрасигнуют:

Министр юстиции

Олеся Стамате

Министр финансов

Наталья Гаврилица

Министр иностранных дел и
европейской интеграции

Николае Попеску

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.369

din 26 iulie 2019

Chișinău

Cu privire la retragerea din Parlament a unui aviz și abrogarea unei hotărîri de Guvern

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se retrage din Parlament Avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 336/2019.
2. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 336/2019 cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 238, art. 406).

Prim-ministru

MAIA SANDU

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №369

от 26 июля 2019 г.
Кишинэу

**Об отзыве из Парламента заключения и признании
утратившим силу постановления Правительства**

Правительство **ПОСТАНОВЛЯЕТ:**

1. Отозвать из Парламента Заключение по проекту закона о внесении изменений в некоторые нормативные акты, одобренное Постановлением Правительства № 336/2019.

2. Признать утратившим силу Постановление Правительства № 336/2019 об утверждении Заключения по проекту закона о внесении изменений в некоторые нормативные акты (Официальный монитор Республики Молдова, 2019 г., № 238, ст. 406).

Премьер-министр

МАЙЯ САНДУ